

*Kdyby moje slzy
měly sílu*

resistance support club

Resistance Support Club ed.
Kdyby moje slzy měly sílu

Autoři příspěvků:

Alevtina Kakhidze, Tetiana Khodakivska, Polina Davydenko
& Martin Pfann

členstvo hnutí Zla Mavka, Yellow Ribbon, Crimean Combat Seagulls
Davyd Chychkan, Hanna Tsyba, Lesik

Ilustrace: Alevtina Kakhidze, Anna Tichá, Barbora Kurtinová

Fotografie: Zla Mavka, návštěvníci květnového setkání

Korektury: Kristýna Boháčová, Ester Hotová, Anna Prstková

Tisk a vazba: Projekt Moribundus

Grafický design: Lukáš Dobeš

Vydal

Resistance Support Club, z.s.

Hlinky 822/1, Staré Brno, 603 00 Brno

V Brně, 2025

Vydání publikace je součástí série *Ať kvete sad nadějí*,
připravované ve spolupráci s Terénem v roce 2025.

Cinnost Centra experimentálního divadla p.o. se uskutečňuje
za finanční podpory Ministerstva kultury ČR.

Statutární město Brno finančně podporuje Centrum
experimentálního divadla, příspěvkovou organizaci.

Projekt *Ať kvete sad nadějí* podpořil Jihomoravský kraj.

 jihomoravský kraj

intro

Zin, který právě držíš v rukou, je artefaktem, který vznikl mezi květnem a zářím 2025. V těchto dvou měsících se odehrály dvě setkání s názvem *Ať kvete sad nadějí*, sousedské slavnosti v Klubu zastupitelů města Brna. Pozvali jsme k jednomu stolu všechny ty, kdo našli v Brně útočiště před invazí ruské federace do Ukrajiny a ty, kdo souzní s odbojem proti narůstajícímu autoritářství a nerovnostem ve světě. U stolu jsme tak sdíleli nejen příjemnou atmosféru, jídlo a kamarádké rozhovory, ale i těžkosti, které návrat imperiální agrese do Evropy přináší. Povíдали jsme si o „měkkém“ násilí jako je propaganda a indoktrinace, o tom, jak do důsledku vypadá okupace, o odolnosti a vytrvalosti a taky o odboji a vzdoru imperialismu se zbraní v ruce. Tato témata teď otiskáváme i na stránky zinu skrze střípky z performance Alevtiny Kakhidze z našeho prvního setkání, rozhovory s umělkyněmi a korespondenci s hnutími odboje. Události společně zorganizoval

Terén, scéna Centra experimentálního divadla, a dobrovolnická iniciativa Resistance Support Club, která se podílí na materiální a technologické podpoře ukrajinských obránců a obyvatelstva.

Časopis provází tři témata: *indoktrinace*, *okupace* a *odboj*. Přestože je nedělí přímé kapitoly, do tématu propagandy použité jako zbraň nejvíce nahlédneme v začátku časopisu. Zveřejňujeme proto rozhovor s tvůrkyněmi prvního setkání Alevtinou Kakhidze a Tetianou Khodakivskou. V něm si povídáme o dílech, která v Brně odprezentovaly v květnu. Alevtinina performance *Metoda konstrukce politické pravdy* přímo odpovídala na hluboce zakořeněné narativy ruské propagady, na které se běžných Ukrajinců ptají kdekoli dál od západní hranice Ukrajiny. Tetiana v něm představí způsob, jakým společně s Alevtinou ve filmu dokumentují křehké příběhy ukrajinských dětí, které si prošly ruskými indoktrinačními tábory.

Téma okupace a odboje pak proplétá zřejmější korespondence s odbojovými skupinami a partyzány, kteří v anonymitě působí na okupovaných územích Ukrajiny.

V neposlední řadě k časopisu připojujeme formou plakátu také vzpomínku na anarchistu, kreslíře a obránce Davyda Chychkana, který v srpnu tohoto roku zahynul na následky četných zranění v boji na frontě. Davyd sloužil jako minometník na Zaporožském směru fronty, nedaleko města Huljajpole, jež bylo centrem první anarchistické republiky spoluzaložené Nestorem Machnem, světoznámým ukrajinským anarchistou. Machna Davyd často vzpomínal ve svých kresbách. Kromě Machna se v Davydových obrazech objevovaly i další ukrajinští socialisté jako Lesja Ukrajinka, Ivan Franko, Mychajlo Drahomanov a další autoři počátku 20. století. Symbolem ideálu mnohonázorové, beztřídní, feministické, sociální a socialistické nezávislé Ukrajiny jsou v Davydových pozdějších kresbách barevné stužky, ale také portréty jeho přátel, antiautoritářů v ukrajinské armádě. Davyd odsuzoval buržoázní umění a vždy vyzýval, aby se jeho umění svobodně distribuovalo. Své kresby distribuoval také jako nálepky a plakáty, které vylepoval po různých místech. Chtěl, aby se na jeho umění dívali pracující, kterým nezbývá čas chodit za uměním do galerie. Za poskytnutí kresby děkujeme Davydvě manželce a spolupracovnici Hanně Tsyba.

„Okupace znamená unesené, deportované děti, které zažívají děsivé a těžké chvíle a ztrácejí budoucnost,“ rozhovor s umělkyní Alevtinou Kakhidze a režisérkou Tetianou Khodakivskou

V rozhovoru s Alevtinou a Tetianou si povídáme o dělech, která prezentovaly v rámci květnového setkání Ať kvete sad nadějí. Vracíme se také k tématům diskuse, ve které jsme probírali ruskou propagandu v kultuře, cílenou indoktrinaci, masinérii únosu tisíců dětí z okupovaných oblastí Ukrajiny i složitosti jejich záchrany. Únosům napomáhají například indoktrinační letní tábory organizované v Rusku okupovaných územích Ukrajiny. Organizuje je okupační administrace a Ruská federace pod záminkou, že si děti odpočinou od válečné reality. Rodiče na ně své děti vysílají buď pod přímými pohrůzkami a nátlakem bezpečnostních složek a okupačních orgánů, nebo i kvůli socioekonomickému tlaku. Chtějí jim dopřát několik měsíců ve větší vzdálenosti od frontové linie nebo je k tomu nutí například složitá ekonomická situace a vidina, že děti prožijí určitý čas v sociálně zabezpečenějším prostředí u moře v krásném letním Krymu. Z táborů se ale děti někdy pod různými záminkami nevracejí a po jejich skončení jsou deportovány do dalších zařízení v ruském hlubokém týlu. Deportaci také mnohdy provází změna identity, jmen a dat narození v dokladech dětí. Nemohou se tak vrátit.

Alevtina Kakhidze

Alevtina se narodila roku 1973 ve Ždanivce v Doněcké oblasti, v současnosti žije v Muzychi v Ukrajině, 26 kilometrů od Kyjeva. Vyrůstala v ukrajinské Doněcké oblasti známé černouhelnou těžbou. Zažila proto také prudké a chaotické proměny Ukrajiny od časů Sovětského svazu přes neklidné politické prostředí po jeho rozpadu až po nevyhlášenou válku vedenou proti Ukrajině Ruskem. Ta trvá dodnes.

Tetiana Khodakivska

Tetiana se narodila roku 1980 v Kyjevě, v současnosti žije a tvoří v New Yorku. V posledních deseti letech se ve své tvorbě soustředí na dětskou perspektivu vnímání světa, s dětmi taky spolupracuje. Její nejnovější spolurežírovaný krátký dokument *Once Upon a Time in Ukraine* se v roce 2025 dostal na užší seznam Cen Akademie („Oscarů“). Tetiana v současnosti pracuje na filmu *The Blue Sweater with a Yellow Hole*, ve kterém je Alevtina Kakhidze art direktorkou.

4. června 2025, Brno

Alevtina:

Jmenuji se Alevtina Kakhidze a jsem umělkyně z Ukrajiny. Vytvářím kresby, performance a mnoho dalších mediálních projektů. Do Brna jsem přijela na pozvání Resistance Support Clubu, abych se zúčastnila jimi organizovaného festivalu, který má propojit ukrajinskou a českou společnost.

Alevtino, co bylo tématem performance, kterou jste uvedla na setkání Ať kvete sad nadějí? Co jste v ní dělala?

Alevtina:

Ukrajinci, kteří se ocitli v zahraničí, jsou od začátku totální invaze Ruské federace vystavováni množství politických otázek. Odpovídat na tyto otázky je pro ně občas těžké. Spousta z nich byla do začátku invaze třeba běžnými pošťáky, inženýry elektrických sítí nebo manažery. Nepůsobili jako

žádní diplomati, novináři nebo lidé, kteří jsou kvalifikováni vést diskuse o složitých tématech, o širší politické agendě Ukrajiny. Rozhodli jsme se proto, že diskuse o těchto velmi důležitých a složitých tématech, na která se místní často dotazují kteréhokoli Ukrajince, na něhož narazí, přeměníme v umělecké dílo. A budeme s nimi hrát jako s uměleckým obsahem. Bylo zásadní se zamyslet, kde se vlastně nachází politická pravda. Existuje, nebo ne?

Pracovala jsem proto na způsobu, jak ji odprezentovat cestou umění. Vytvořila jsem koncept, ve kterém ji nahlížíme z pohledu různých zkušeností nebo dokonce rolí. Na základě nich si může každý člověk zkusit představit odpověď na danou otázku. Můžeme tak dojít hned k několika odpovědím nebo přístupům k danému politickému obsahu, agendě, otázce. Na pódiu nás pak tohle všechno přivede k závěru, že dobírat se politické pravdy není vůbec jednoduché, a především že taková pravda je vždy konstruovaná.

Na přípravě performance jsme spolupracovali s divadlem Terén. Dostala jsem pódium, na kterém jsme vytvořili čtyři role, ze kterých jsem pak já jako performerka odpovídala na dost složité politické

otázky. Těmi rolemi byla zaprvé mediátorka, osoba, která hovoří jako diplomat. Dále turistka, která tolik nezná politický kontext [země, kterou navštíví], ale i tak na něj může pohlížet nezatíženě. Dál jsme se rozhodli vybrat osobu, která je ochránkyní, obráncyní nebo dokonce bojovnicí za svobodu. A poslední role měla prezentovat někoho trochu nepředvídatelnějšího, zahradnici. Takže tyto čtyři role ve výsledku vytvořily jakýsi prostor, ve kterém můžeme společně nahlížet politické otázky a představovat si různé odpovědi.

Performance nebyla zase tak dlouhá, trvala asi čtyřicet minut, probíhala v ukrajinštině s českými titulky. Pro mnoho Ukrajinců, kteří na performance přišli, to byl čas, kdy slyšeli svůj jazyk [jako součást kultury], což je taky velmi důležité. Všichni uprchlíci, kteří v Brně žijí, potřebují společný prostor k setkávání, což jim tento festival umožnil. Mělo to úžasnou atmosféru, dorazili aktivisté z mnoha dalších iniciativ. Takže doufám, že se sem ještě někdy vrátím.

Můžete teď popsat dopady ruské propagandy na kulturu v Evropě? Z mého pohledu máte tyto historické vlivy opravdu nastudované, myslím zvlášť vliv staré ruské literatury.

Alevtina:

Pokud máte na mysli přímo performance, právě jsem zmínila některé otázky, které jsem do ní zahrнула. Občas je to jen problém nedostatku informací, ani nemusí jít o [čistou] propagandu. Ale například jedna z otázek se věnovala obrovské podpoře, které se těší ultrapravicová hnutí v Ukrajině. Pojdme se od ní odrazit.

[Na tomto příkladu] bych řekla, že ruští propagandisté velmi zveličují část ukrajinské politické reality. Je samozřejmě potřeba brát v potaz celé spektrum politických stran, které jsou v Ukrajině zastoupené, ostatně stejně jako v kterékoli jiné zemi. V Ukrajině nyní nejsou v parlamentu krajně pravicová hnutí. Ale ve srovnání s jinými státy si uvědomme, jak často a jakým způsobem se vás lidé v Evropě jako ukrajinského občana ptají na téma ultrapravice. Jasně že máme nacionalistická hnutí. Osobně si myslím, že jich máme přespříliš, i když to je velmi subjektivní názor. Při práci na performance se

bavím s vědci, kteří se tomuto politickému tématu profesně věnují. Když už tuhle otázku zvedám, snažím se ji pojmut celistvě a s pomocí vědy.

V čem spočívá metoda, jakou spolupracujete na filmu *The Blue sweater with a Yellow Hole*? Zároveň mě zajímá i pohled Tetiany.

Alevtina:

Moje performance byla o politické pravdě, o její konstruovanosti, o tom, že je spjata s kontextem, v němž se nacházíte. Ale taky ji ovlivňuje, jestli jste dospělý, nebo dítě. Mám ještě jeden projekt, kde se téhle otázky dotýkám – nebo s ní spíš pracuji. Byla jsem přizvána k dokumentárnímu filmu iniciovanému Tetianou Khodakivskou. Věnuje se opravdu náročnému tématu ukrajinských dětí unesených do Ruska a později navracených zpět. Zjistila, že tyto děti byly za dobu svého pobytu v Rusku velmi tvrdě indoktrinovány.

[Tetiana] vedla rozhovory se 72 dětmi. Téměř všechny popisovaly velmi podobné věci. Šlo ale i o tak těžké [zážitky], že na kameru o nich bylo možné mluvit jen stěží. Došla proto k rozhodnutí, že by část dokumentu měla být animovaná.

Tak film zachytí i příběhy dětí, které zatím stále zůstávají v Rusku. Divákům můžou být [animaci] zároveň předány i opravdu těžké situace. A tady jsem se objevila v projektu já.

Moje práce je dostat na plátno všechny tyto postavy, dostat tam dokonce i dospělé, kteří pracovali s ukrajinskými dětmi v Krymu nebo hlouběji v Ruské federaci. Mým úkolem je kreslit, co se v táborech dělo. Tady v Brně pracujeme na kusu animace, zbývá nám ještě opravdu spousta práce. Celkově chceme obsáhnout zhruba třicet minut.

Tetiana:

Moje jméno je Tetiana Khodakivska a s Alevtinou Kakhidze pracujeme na částečně animovaném dokumentu o ukrajinských dětech, které byly deportované nebo protiprávně přemístěné na ruská a Ruskem okupovaná ukrajinská území. Konkrétní námět a téma filmu je manipulace s informacemi, indoktrinace a změna identit těchto dětí s cílem přeměnit je na ruské patrioty, následně je militarizovat a později z nich vytvořit vojáky.

Do Brna nás pozval spolek Resistance Support Club k účasti na této příjemné události. Před pár dny jsme tedy na setkání promítly část filmu a vedly

diskusi o ruské propagandě v Evropě, o jejím vlivu tady v Česku a dalších evropských zemích i o tom, jak na ni různí lidé reagují. Propaganda je tedy hlavním tématem. Podle dat *Bring kids back UA* bylo dosud přemístěno, deportováno nebo uneseno okolo 19 546 ukrajinských dětí, kdežto zachránit se jich prozatím podařilo jen 1 603.

Se sedmdesáti dvěma z těch, které byly zachráněny, jsme kreslily jejich vzpomínky. Společné kreslení jsme zakládaly na Alevtinině metodě *Thinking with drawing*. Jedná se tedy jak o mechanismus zvládání traumat, tak o ozdravný proces pro děti. Rozhovory samotné totiž mohou retraumatizovat. Ale podařilo se nám najít způsob, jak si povídat o složitých věcech tak, aby děti cítily, že se jedná o jejich příběh. Mohou vybírat barvy, volí, co nakreslí samy, a co převypráví Alevtině, a nakreslí to ona. Takže jsme s nimi opravdu spolupracovaly a zároveň se snažily pochopit, jak probíhá proces záměrné proměny myšlení. Jak se stane, že něčemu začneš věřit. Třeba tomu, že Ukrajinci jedí psy, Ukrajinci jsou nacisté, Ukrajinci jedí děti, všechny tyhle věci, které jsou sice vymyšlené, ale stávají se pro ně skutečnými. A my se snažíme zjistit, jak se to konkrétně děje, jelikož se jedná o opravdu velké nebezpečí.

Nejen pro Ukrajinu, ale pro celý svět. V zásadě takhle může být zmanipulována obrovská masa dětí.

Zajímá mě metoda, kterou pracujete s dětmi, s postavami vašeho filmu nebo se svědky. Volíte ji teď poprvé, nebo jste ji už použily v některém ze svých uměleckých projektů? Mohla byste ji popsat?

Tetiana:

Naši metodu práce s dětmi jsme vyvinuly specificky pro tento projekt. Celý náš tým prošel seminářem zaměřeným na porozumění traumatu. Jako jeho výsledek jsme ve spolupráci s organizací zaměřenou na práva dítěte vytvořili metodu, jak s dětmi pracovat. Jak pro ně být partnery, jak jim dávat na výběr ze způsobů, kterými chtějí odvyprávět svůj příběh. Ony jsou autory svého příběhu, nesnažíme se ho vyprávět za ně. Není to náš film, je jejich, stejně jako jejich příběhy.

Zároveň díky tomu, že je dětí mnoho a jejich vyprávění se navzájem potvrzuje, získávají příběhy jistou kredibilitu. Nelze pak říct: „*No, jde o jedno dítě, možná se mu to jen zdálo nebo si to vymyslelo.*“ Všechny například popisují samotku v jednom a tom samém táboře, vidáme ji ve všech kresbách.

Doufáme, že si tak diváctvo dokáže uvědomit, že jde o pravdivý obraz skutečné události.

Jak dlouho již na filmu pracujete?

Tetiana:

Příběhy o deportaci dětí jsem slýchala od roku 2014. Ale v roce 2022 jsme se poprvé dozvěděli o čísle 20 tisíc dětí. Znělo to tak nereálně a absurdně, že je uprostřed Evropy možné deportovat 20 tisíc dětí. Nejprve jsme začali s průzkumem. Na rešerši jsme pracovali s naším partnerem, Harriman Institutem Columbijské univerzity a začali jsme se s těmito dětmi setkávat. Takže už to bude rok a půl setkávání. Nadále s nimi kreslíme, píšeme spolu scénář nebo spolu pracujeme na skicách, konzultujeme je s nimi. Je to proces.

Pokud je to možné, řekněte, jak se děti vracejí zpět do Ukrajiny. Jak se jejich návratu dá pomoci?

Ne všechny se vrátí. Zachráněných je jen tisíc. Nejméně 19 tisíc se stále nachází v Rusku či v Ruskem okupovaných oblastech. A tenhle program indoktrinace stále pokračuje.

Dobrá, začnu od začátku. Možná jste slyšeli o nedávném mítinku mezi Ukrajinou a Ruskem v Budapešti. Na něm Rusko poprvé přiznalo deportaci ukrajinských dětí. A to je velmi podstatný okamžik. Když jim ukrajinská delegace předala seznam dětí, které chtějí přivést nazpět, ruská delegace odpověděla ve smyslu: „*Dobře, možná ne všechny, ale můžeme uvažovat o několika stovkách. Ne tisících.*“

Tím, že prohlásili, že lze přemýšlet o stovkách, vlastně oficiálně přiznali, že děti deportovali a unesli. Proces navracení je opravdu složitý. Znamená spoustu organizování v Ukrajině samotné, ale do navracení nebo záchrany dětí se zapojilo také množství dalších zemí. Záchrana každého dítěte má svůj vlastní příběh. Pro některé rodiče, některé mamy, jsme vytvořili příběhy, kde tvrdíme, že mají příbuzné třeba v Rusku. Záchrana se od toho pak může odrazit. Ta osoba pak třeba dá svolení, že k sobě dítě vezme, ale bude žít nadále v Rusku. Tudíž dítě pak převezmeme pod ochranu k člověku, řekněme na Uralu, a dítě žije dočasně tam. Ohromné množství různých příběhů. Ale všechna ta práce, veškeré úsilí vedlo loni k záchraně pouze 388 dětí a letos je to 1 000. S každým dalším dítětem je záchrana obtížnější, jelikož lze jejich vzpomínky využít jako nepřímý důkaz válečných zločinů.

Proto je nechtějí pustit. Nejde jen o děti deportované do Ruska, ale také o děti z okupovaných území Ukrajiny. Jelikož to, co se dělo v [indoktrinačních] táborech, se odehrávalo i v každé ze škol na okupovaných územích.

Alevtina:

Možná zatím není jasné, proč je část natočená a část animovaná?

Tetiana:

Máme ve filmu dvě hlavní postavy, pak také kamarády a vedlejší postavy, ale všechny tyto děti byly ve stejném táboře. Pryč od rodičů po dobu skoro šesti měsíců. Jde o příběh, který se během té doby odehrál. Ve filmu figurují i příběhy dětí, které dosud zůstaly v Krymu. Zároveň tam vyobrazujeme určité citlivé situace, které budou animované, abychom ochránili identitu dětí. Některé další scény zase chceme animovat, abychom neukazovali na konkrétní děti, které si danou situací prošly. Chceme tedy chránit také důstojnost. Například dvě z dětí byly drženy na psychiatrii. Psychiatrická zařízení sloužila jako jednoměsíční trest, a trestaly se tak i velmi malé děti. Asi poslední z příkladů je osobnostní vývoj, věci, které nejdou v dokumentu vyloženě ukázat. Občas využíváme i metafory.

Alevtina:

Ve zkratce, ukrajinští umělci teď mají velmi omezené pole působnosti. Můžeme hovořit o lidských právech v Ukrajině, o budoucnosti Ukrajiny, o reálné situaci Ukrajiny ve válce. Můžeme hovořit o otázkách, které popsala moje performance. Soustředila se právě na to, co pro Ukrajinu znamená vítězství. Obránkyně v mé performance říká, že [vítězství pro nás nastane tehdy, až] se každý Ukrajinec*Ukrajinka bude cítit v bezpečí. A že se to stane tehdy, až budou všechny části naší země svobodné a pod ukrajinskou správou. Takový je ukrajinský pohled. Mluvit o něm na Západě je občas velmi těžké.

Někteří lidé si myslí, že je lepší zastavit boje za cenu přenechání kontroly nad některými teritorii Rusku. Že by to byl mír. To by ale žádný mír nebyl, byla by to jen okupace. A okupace znamená unesené, deportované děti, které zažívají děsivé a těžké chvíle a ztrácejí budoucnost.

Alevtina Kakhidze *Metoda konstrukce politické pravdy*

Otázka:
„Proč je třeba
cancelovat ruskou
kulturu? Puškin přece
není Putin!“

Mediátorka:

Není třeba ji cancelovat,
ale je POTŘEBA najít
alibi, že je ruská kultu-
ra nevinná. Dokážete to?
Najděte to alibi a tahle
otázka už nebude ze strany
ukrajinců vyvstávat.

Otázka:
Proč je třeba
cancelovat ruskou
kulturu? Puškin
přece není Putin!

Obráňkyně:
Kolik žen zavraždil Rodion
Romanovič Raskolnikov,
chudý bývalý Petrohradský
student?

Kolik? Ukrajinci mlčte!

No kolik? Chtěl Raskolnikov
udělat svět lepším?

Kolik ukrajinců se objeví
v v povídce Čechova
„Člověk ve futrálu“?

A jak se jmenovali
příjmením?

No, tak vidíte... Vždyť
nemáte odpovědi!

Otázka:
Proč je třeba
cancelovat ruskou
kulturu? Puškin
přece není Putin!

Zahradnice:

Pokud se vám zdá cancelování jako něco nepřírodního, ve své zahradě si ho všímám neustále. Růžový keř canceluje svými trny všechny a všechno, co se k němu přiblíží. A já si na něj jen musím vzít rukavice!

Korespondence s hnutími nenásilného odboje a partyzány

Na následujících řádcích čtete korespondenci s partyzánskými hnutími z okupovaných území. Všechny tyto spolky z bezpečnostních důvodů fungují anonymně. Členstvo se často nezná ani navzájem, komunikují totiž jen online.

Ženský kolektiv Zla Mavka se jmenuje podle mýtické postavy, tragicky zahanulých krásných mladých dívek, které mami mladé muže do lesů, kde je ulehtají k smrti. Také se objevuje v novelách ukrajinských klasiků jako Lesja Ukrajinka, Ivan Franko a Vasyl Simonenko.

Ženské partyzánské hnutí Zla Mavka operuje na všech ukrajinských územích okupovaných Ruskou federací. Kromě guerillových výlepu zveřejňují komiks Deník Mavky, který popisuje každodenní realitu v okupaci. Mavky také poslaly do oběhu redesignované rubly, na kterých se místo nápisu ruské národní banky objevovalo heslo „Tady nejste v Rusku. Tohle je Ukrajina!“ Tyto vylepšené bankovky se objevily v Tokmaku, Berdjansku, Melitopolu, Simferopolu, Jaltě a Sevastopolu.

Nenásilný kolektiv Žlutá stužka (Yellow Ribbon) vznikl proti okupační vládě v Chersonu během březnových protestů v roce 2022. Odbojové hnutí ale funguje od Krymu po Luhansk. Jejich poznávacím znakem jsou žluté stužky, které rozvěšují v noci po ulicích. Ráno tento symbol povzbuzuje všechny ty, kteří čekají na návrat Ukrajiny. Kromě toho mají velice rády podpalovat vlajky okupantů.

Partyzánské hnutí Krymští bojovní raci (Crimean Combat Seagull) jako jediné z těchto partyzánských kolektivů využívají i násilných forem odporu. Pracují převážně na Ruskem okupovaném krymském poloostrově, ale jejich sabotérské akce vedou i do ruského vnitrozemí nebo přímo do řad ruských ozbrojených složek. Mimo tyto nebezpečné akce také distribuují symboliku, nápisy Krym je Ukrajina a výzvy k přidání do jejich řad.

Čtvrtými oslovenými jsou Atesh (v krymské tatarštině Oheň), partyzáni, kteří se specializují na diverzní akce v ozbrojených silách protivníka, na železnicích v hlubokém Ruském týlu a na okupovaných teritoriích. Spolupracují s Ukrajinskou rozvědkou a předávají informace o ruských muničních a palivových skladech. Jejich zásluhou byla například v létě 2022 provedena úspěšná přímá akce nabourání logistiky na Kerčském mostě. Bohužel se nám kolektiv neozval nazpět a doufáme, že je jejich členstvo v bezpečí.

**Жовта
стрічка**

**Žlutá
stužka**

Jak vzniklo vaše hnutí?
Jak jste nacházeli
účastnictvo a jak se o vašich
aktivitách dozvíдало?

Hnutí vzniklo během prvních dní totální okupace jako iniciativa obyčejných lidí, kteří nechtěli mlčky sledovat, co se kolem děje. Na konci května 2022 jsme pochopili, že musíme fungovat systematictěji. Učit lidi nenásilnému odporu a koordinovat celou činnost. To znamená zvětšit počet členů, a tak učinit odpor systematickým a dostupným. Dozvěděli jsme se o sobě navzájem skrze známé, sociální sítě a bezpečné komunikační kanály. Postupně se jednotlivé iniciativy spojovaly skrze jednotný symbol – žlutou stuhu.

Vytvořili jsme telegramový chat hnutí a další sociální sítě, kde jsme zvali na největší proukrajinskou demonstraci v Chersonu na konci roku 2022. Právě z něj začala celá naše historie odporu během okupace.

Můžete popsat, jak vypadá běžný denní život v okupaci?

Je to atmosféra neustálé kontroly a strachu. Kontroly dokladů, domovní prohlídky, propaganda v ulicích i ve školách. Dokonce i rozhovor v ukrajinštině se může stát důvodem podezření. Zároveň to jsou malé znaky odporu, které vidí jen „naši“.

Proto lidi učíme nejen bezpečnému odporu, ale i způsobu, jak dál žít v okupaci. Například jak pokračovat ve studiu v ukrajinských vzdělávacích institucích. Také učíme bezpečnou komunikaci, používáme bezpečné vyhledávače, VPN a další. Nedávno jsme spustili bezplatné kurzy ukrajinštiny pro Ukrajince v okupaci.

Můžete se s námi podělit o jeden z případů, kdy se k vám přidala některá z aktivistek? Co ji motivovalo?

Jedna z našich účastnic, učitelka z okupovaného města, nás kontaktovala poté, kdy viděla u školy žlutou stužku. Vnímala to jako signál, že není sama. Začala pomáhat potichu. Rozvěšovala žluté stužky dál od svého bydliště a práce. Ale taky nenápadně vyprávěla mladým Ukrajincům, že je Ukrajina nablízku, dokonce i během okupace. Ano, sice dál pracuje v okupovaném městě, ale je to pro ni způsob přežití (!) vzhledem ke skutečnosti, že je nemožné opustit město.

Můžete popsat, jak protestujete proti okupaci? Cím je váš odpor nebezpečný?

Protestujeme nenásilně. Vylepujeme dopisy, věšíme stužky, malujeme symboly. Zdá se to jako maličkosti, ale v podmínkách okupace může dokonce i takový krok skončit zadržením, prohledáváním nebo mučením. Efekt je silný i přesto, že za činnost hrozí veliké nebezpečí. Lidé vidí, že odpor existuje.

Náš cíl je učit lidi dělat to bezpečně a anonymně. Proto je bezpečnost aktivistů na prvním místě.

Malá žlutá stužka na ulici v okupovaném městě může inspirovat stovky lidí, aby dál věřili a čekali na osvobození Ukrajiny.

Co by neměli zapomínat lidé, kteří žijí v míru? Jaký vzkaz máte pro Ukrajince žijící v Česku nebo pro Čechy?

Pamatujte, okupace není jen linie fronty, ale i život pod neustálým tlakem. Nepřestávejte o Ukrajině veřejně mluvit a podporujte ty, kdo zůstali v okupaci. Každá připomínka, každý hlas jsou pro nás důležité. A pamatujte, všechna impéria jednou padnou, ale je k tomu zapotřebí jednotná odolnost.

**Зла
Мавка**

**Zlá
Mavka**

Jak vzniklo vaše hnutí?
Jak jste nacházeli účastnictvo
a jak se o vašich aktivitách
dozvíдало?

Po pravdě neexistuje žádný konkrétní důvod, který by byl bodem zlomu. Spíš od všeho trochu. Všechny jsme byly součástí protestů a odporu. Za rok okupace se Rusové začali cítit sebejistě a chovat se stále neurvaleji, obzvlášť co se týče žen a děvčat. V tu dobu očekávali odpor od partyzánů. Ale neočekávali, že je ženy nebudou vítat s květinami a z jejich přítomnosti nikdo nebude mít radost. Jednoho večera, v kuchyni krásné umělkyně, nás v partě napadlo se organizovat. A pak už to šlo ráz na ráz. Udělaly jsme první plakát a stovky žen z různých okupovaných měst se nám začaly ozývat, aby se k nám přidaly. Za rok byly naše Mavky ve všech okupovaných městech, od Jalty po Doněck.

Můžete popsat, jak vypadá
běžný denní život v okupaci?

Za prvé jde o návrat do Sovětského svazu
v nejhorším slova smyslu. Znamená
to deficit všeho. Například odborníků,
lékařů. Úplný dohled a neustálé nebez-
pečí. Znamená to propagandu na každém
rohu. Hon na proukrajinské obyvatelstvo
a snahu vykořenit cokoliv ukrajinského.
Militarizace všeho, a to nejděsivější je,
že i našich dětí. Deportace, vysídlování,
výhrůžky... Je to strašné.

Můžete se s námi podělit
o jeden z případů,
kdy se k vám přidala
některá z aktivistek?
Co ji motivovalo?

Bohužel, kvůli bezpečnosti našich členek
zatím nemůžeme povědět žádné detaily.
Všechny komunikujeme online a zcela
anonymně. Ale myslím si, že se svět bude
jednoho dne divit, až uvidí obličejů našich
členek. Různé ženy odlišných profesí od
18 do 75 let. Všechny přitahuje více-
méně jedno a to samé – nesouhlas s oku-
pací a víra, že dokud je odpor, Rusko
nezvítělo.

Můžete popsat, jak protestujete proti okupaci? Cím je váš odpor nebezpečný?

Hlavní je, že používáme pouze nenásilné metody. Bezpečnost našich aktivistek je nejdůležitější. Ať se to někomu líbí, nebo ne, je to naše volba. Pro ty, kterým se to nelíbí, jsou partyzáni nebo armáda. Jelikož Rusové neustále posilují dohled nad obyvatelstvem, aby vykořenili cokoliv ukrajinského a vystopovali všechny proukrajinské místní, pořád musíme vymýšlet nové formy protestu. Začínaly jsme na výlepech a graffiti. Později jsme udělaly kopie ruských rublů s naším charakteristickým vzkazem pro okupanty, což bylo pro distribuci znatelně jednodušší. Později jsme tiskly noviny

s pravdivými zprávami a roznášely je do schránek, potají sypaly projímadlo do pálenek určených pro ruské okupanty. Dál rozšiřujeme ukrajinskou poezii. Občas děláme netradiční akce, kdy jsme ruským okupantům podstrčily melouny, které se na Ukrajině považují za symbol odmítnutí nevídaného nápadníka. Také jsme na Mikuláše roznášely dětem sladkosti, protože jde o důležitý ukrajinský svátek, který se tady snaží zakázat. Okupantům jsme darovaly ruličku černých odpadkových pytlů. Aktuálně chystáme spoustu novinek. Jsou velice důležitá témata, o kterých je třeba mluvit. Například obtěžování žen ruskými vojáky.

Na co by podle vás neměli
zapomínat lidé, kteří žijí
v míru? Jaký vzkaz máte
pro Ukrajince žijící v Česku
a pro Čechy?

Neodkládejte život na později a vystupujte ze své bubliny, protože jednoho dne může prasknout. Lidé jsou neuvědomělí a mají mnohem více moci, než se jim zdá. Malinký čin může změnit svět a nezájem je cesta do zatracení. Lidé musí se zlem bojovat a nikde na celém světě ho nenechat zvítězit. Síla je v jednotě a dobrotě. A posílejte peníze na ZSU (*Ozbrojené síly Ukrajiny, pozn. překladatele*). Naši vojáci a vojačky jsou naší nadějí!

Lidem z Česka chceme moc poděkovat za všechno, co dělají, a za jejich podporu. Cítíme ji dokonce i tady. Lidé z Česka nám píšou zprávy, posílají fotky ukrajinských symbolů s pozadím ruské ambasády v Praze. Děkujeme a nevzdáme se! Budeme pokračovat tak dlouho, jak bude potřeba. Doufáme, že zbytek světa bude v tomto boji stát s námi.

Кримські бойові чайки Krymští bojoví racci

Jak vzniklo vaše hnutí?
Jak jste nacházeli účastnictvo
a jak se o vašich aktivitách
dozvíдало?

Naše hnutí *Krymští bojoví racci* vzniklo nedlouho po zahájení totální invaze Ruské federace. Formálně jsme začali existovat na začátku září 2022. Tehdy se spojilo několik odhodlaných Krymčanů, aby organizovali nelegální odpor proti okupantům. Z počátku šlo o malý okruh podobně smýšlejících lidí, kteří se nemohli smířit s ruskou nadvládou. Nazýváme se *svobodnými Ukrajinci Krymu* a z pochopitelných důvodu nezmiňujeme svá jména.

První úspěšné akce byly diverze na železnici a podpalování vojenské techniky okupantů. Takto jsme dali dalším patriotům znamení, že v Krymu existuje

organizovaný odpor. Informace o našem hnutí se šíří „šeptandou“ v důvěrném kruhu přátel a známých, kterým můžeme věřit. Poté se objevily uzavřené online chaty, zejména Telegram, skrze které se k nám mohlo přidávat nové členstvo. Samozřejmě až po předchozí kontrole důvěryhodnosti. Takto se postupně vytvořila síť nelhostejných lidí po celém Krymu. Každý jsme jiný – někdo byl občanský aktivista ještě před válkou a někdo se o politiku vůbec nezajímal. Ale totální agrese Ruska nás vyprovokovala k činům. Každý z nás si v určitý moment řekl, že je potřeba vzdorovat.

Můžete popsat, jak vypadá běžný denní život v okupaci?

Dokonce i nevinný nápis ve veřejném prostoru „Krym je Ukrajina“ představuje velký risk pro toho, kdo ho tam zanechal. Obyvatelé Krymu žijí každý den v atmosféře strachu a tlaku. Politické pronásledování, zatýkání, mučení a diskriminace se za jedenáct let okupace staly součástí každodenního života. Neustále je cítit přítomnost vojáků a tajných služeb. Všude je ruská policie, FSB (*tajná služba Ruské federace, hlavní nástupnická agentura KGB pověřena také potlačováním politické opozice, pozn. překl.*) a hlídky. Stejně tak ruské symboly – v televizi, na internetu nebo v jakémkoliv veřejném vystoupení je propaganda. Za sebemenší projev neposlušnosti okamžitě přichází trest. Prakticky jakýkoliv nesouhlas

je zakázaný. Víme o případech, kdy v Krymu zatkli lidi jen za nehty nalakované modrožlutým lakem nebo tetování s třízubem. Za otevřené proukrajinské protesty hrozí okamžité vězení.

Kromě politického nátlaku se v běžném životě objevují také další rysy okupace. Spousta rodin je obětí nucené mobilizace. Přes 36 000 obyvatel Krymu bylo nezákonně mobilizováno do ruské armády a následně posláno válčit proti Ukrajině. Nejvíce trpí krymští Tataři, které systematicky pronásledují jako neloajlní skupinu obyvatel. Aktuálně je z 220 politických vězňů 133 krymských Tatarů, domorodých obyvatel Krymu. Lidé v okupaci žijí s neustálým pocitem nebezpečí. Když řeknete na veřejnosti něco navíc nebo budete podezřelí, může se stát, že odejdete z domu a už se nikdy nevrátíte. Za roky okupace jsou zaznamenané desítky násilných zmizení aktivistů i obyčejných občanů.

Každodenní život v okupaci není normální. Je to spíš boj o přežití. Denně vážíme slova a činy. Rodiče mají strach o své děti ve školách, protože se tam učí podle ruských osnov, kde jim vymývají mozky *hodinami patriotismu Ruské federace*. V nemocnicích a institucích jsou okupační úředníci, ke kterým nemáme důvěru ani úctu. Ale musíme to vytrpět a tvářit se, že je vše v pořádku, abychom na sebe nestrhávali pozornost. Přitom ale hodně z nás čeká na návrat Ukrajiny. Navzájem se povzbuzujeme: „Vydržíme to. Naši tu už brzy budou!“ Tichá naděje je také součástí našich všedních dnů.

Můžete se s námi podělit o jeden z případů, kdy se k vám přidala některá z aktivistek? Co ji motivovalo?

I přes vysoké riziko pronásledování nás lidé Krymu nacházejí a přidávají se k našemu odporu. Jeden z příkladů je příběh učitelky z okolí Simferopolu. Říkejme jí H. Již od roku 2014 H. vnitřně nepřijímala okupaci Krymu, ale nebylo možné otevřeně protestovat. Když začala totální invaze, pochopila, že se situace jenom zhoršuje. Ve škole byli nuceni oslavovat posuny ruské armády a vyprávět o „zločinech kyjevského režimu“. H. se ze začátku snažila vzdorovat. Například ve své třídě stále vyprávěla pravdivou ukrajinskou historii, na místo domyšlených ruských verzí. Viděla, že za jakýkoliv protest přichází trest. Jejího

známého, taky učitele, zadrželi jen za to, že se neopatrně vyjádřil o speciální operaci. A sousedka dostala upozornění od FSB kvůli staré proukrajinské nálepce na notebooku. Nakonec se H. rozhodla k činům poté, co její kolega učitel zmizel na několik dní. Později se ukázalo, že ho zadrželi na udání za to, že údajně poslouchá ukrajinské písně a učí žáky „nacistické“, tedy proukrajinské názory. Tento případ všechny šokoval, H. pochopila, že nikdo není v bezpečí a že pokud nebude nic dělat, bude jen hůř.

H. začala hledat podobně smýšlející lidi. Ze začátku se opatrně ptala svých starých kamarádů, jestli neví o nějakých „našich“ protizákonných hnutích. Nakonec dostala přes známého kontakt na jednu z našich aktivistek, a spojila se s námi. Ze začátku naše nová zájemkyně samozřejmě prošla prověrkou při plné mlčenlivosti. Komunikovali jsme jen přes anonymní chaty a vzkazy. H. se rychle zorientovala a stala se naší součástí. Její motivace byla velice osobní.

Při setkání nám řekla: „Chci, aby mé děti vyrůstaly v ukrajinském Krymu a ne ve vězení národů.“ Její příklad ale není výjimečný, v našem hnutí je spousta podobných. Přidávají se k nám důchodci, studenti a pracovníci. Máme aktivisty, kteří jsou instalatéři, automechanici, učitelé. Některé k nám přivede osobní tragédie, například kvůli uvěznění nebo úmrtí rukou Ruské federace. Jiní se přidávají jen z lásky k Ukrajině. Ale všechny spojuje touha přiblížit se svobodě.

Můžete popsat, jak protestujete proti okupaci? Cím je váš odpor nebezpečný?

Otevřeně protestovat na okupovaných teritoriích je zakázáno, proto je naše hnutí založeno na partyzánství. Fungujeme tajně, výbušně a s tvořivostí. Konkrétně dělá naše hnutí diverze proti vojenské logistice nepříteli. Ničili jsme železnice, abychom narušili dodávky techniky, podpalovali jsme auta ruských vojáků a ničili vybavení na infrastrukturních objektech. Nedávno naše členstvo provedlo odvážnou akci, kdy proniklo na základnu oddílu okupantů a nenápadně je pohostilo otráveným alkoholem. Spolupracujeme s ukrajinskými tajnými službami a obecně s obrannými složkami Ukrajiny. Předáváme jim informace vojenského zpravodajství, například kde se nachází vojenské cíle v Krymu.

Díky informacím od krymských partyzánů (včetně našeho hnutí) byla na podzim 2023 úspěšně zasažena černomořská flotila Ruské federace v Sevastopolu.

Neodsuzujeme ani nenásilné formy odporu. Například propagace symbolů. Nenápadně vylepujeme vzkazy, děláme graffiti „Krym je Ukrajina“, žlutomodré stužky rozvěšujeme kamkoli, kde to jen jde. Na různých místech ráno lidé nacházejí nápisy „ZSU je blízko“ (*Ozbrojené síly Ukrajiny, pozn. překladatele*). Když vidí naši ukrajinskou vlajku, věřte, hodně nás to všechny morálně pozvedne a okupanty zároveň znepokojí. Taková činnost je také nebezpečná. Pokud někoho načapají s barvou nebo vlajkou, hrozí mu minimálně zadržení. V podstatě jakákoliv činnost hnutí je nebezpečná. Čelíme obrovské totalitární mašinerii, která se neštítí ničeho. Chápeme, že každý z nás v případě zadržení může být uvězněn na dlouhé roky nebo může být i hůř. Víme, jak brutálně mučí zajaté partyzány. Bohužel máme případy, kdy zajali naše

kolegy a později jsme se doslechli o jejich nelidském ponižování. Tlak FSB je neuvěřitelný. Okupanti se snaží vystopovat a potlačit naše hnutí, mají agenty v utajení a dělají zátahy. Ale upřímně, bez velkých úspěchů. Dodržujeme přísná bezpečnostní pravidla a pracujeme v malých autonomních skupinách. Proto je pro okupanty těžké nás všechny pochyťat. Samozřejmě je přítomný i strach, jsme přece živí lidé. Jak řekl jeden z našich spolupracovníků: „V nebezpečí se cítíme neustále, jelikož je v ohrožení náš život a život našich blízkých.“ Ale tento strach nás neparalyzuje, naopak nás motivuje jednat opatrně a chytře. Každá další úspěšná akce nás ještě více inspiruje. Po našich úderech vidíme paniku mezi Rusy, a chápeme, že náš risk se vyplácí. Počet odvážlivců, kteří jsou připravení bojovat, roste každým měsícem. Věříme, že společným úsilím partyzánů a ZSU okupanty dříve nebo později vyženeme. Za tento cíl stojí bojovat i přes to, že nás to může stát vše.

Na co by lidé žijící v míru neměli zapomínat? Máte nějaký vzkaz pro Ukrajince v Česku a Čechy?

Lidé, kteří žijí v míru a v klidných podmínkách, nesmí zapomínat, že v Ukrajině stále trvá válka a okupace. Bohužel si na hezké rychle zvykáme. Proto lidé ztrácí pozornost, přestanou sledovat noviny a chtějí žít jako dřív. Ale realita je taková, že dokud bude noha nepřítelů na našem kousku Ukrajiny, válka neskončí. Pamatujte na ty, kdo žijí v okupaci. Historie nás učí, že okupace není jen život pod jinou vlajkou a placení daní jinému státu, jak si občas myslí na Západě. Okupace s sebou ve skutečnosti přináší represe, bolest a smrt. V okupovaném Krymu není možné plnohodnotně žít, jen přežívat. Proto je pro nás velice bolestivé

slyšet, že se na nás zapomíná. Nebo hůř, že někdo v Evropě říká, že se máme vzdát a odevzdat Krym. Pro nás je to nepřipustné. Není možné obchodovat s lidmi a jejich svobodou. Přejeme si, aby si svět pamatoval, že nebojujeme za abstraktní území, ale za naše blízké a jejich právo na svobodný život.

Ukrajince, kteří žijí v Česku, zdravíme a posíláme zvláštní poděkování. Vy jste náš hlas za hranicemi vlasti. Spousta z vás odjela z donucení, prchajíc před válkou, a my to chápeme. Opatrujte se a podporujte se navzájem. Moc vás prosíme, nepřestávejte ve svém okolí pravdivě hovořit o válce, říkejte Evropanům, jaké zločiny páchá Rusko a připomínejte jim náš boj. Vy jste naši osobní ambasadoři ukrajinské pravdy. Vaše příběhy, protesty, dobrovolnické projekty nám neuvěřitelně pomáhají. Sledujeme, jak ukrajinská diaspora organizuje akce na podporu, a to nám velice zlepšuje náladu. Vězte, že my tady na Krymu cítíme vaši solidaritu. A věříme, že se už brzy budeme moct setkat doma, v ukrajinském Krymu.

Jakmile bude poloostrov osvobozen, budeme čekat na návrat našich lidí z celého světa. Myslíme na vás a čekáme vás!

Věříme, že s vaší podporou Ukrajina zvítězí. Jednou přijedete na ukrajinský Krym už jako turisté a připijeme si krymským vínem na naše společné vítězství. Sláva Ukrajině!

outro:

Z deníku Mavky

22. května 2025, Doněcká oblast

Už je to dlouho, co není voda. V posledních letech tekla jen podle rozvrhu, párkrát do týdne ráno a večer, později jen ráno. A teď už ani to ne. Musíme nabírat vodu do lahví a barelů. Dokonce mám ještě staré už zažloutlé barely do výdejníku, který jsme si kdysi dávno koupili do kanceláře. Věříte tomu?! Výdejník barelové vody! Teď se mi to zdá jako život z jiné reality.

Kdysi jsem si vzpomněla na to, jak naše město bylo plné turistů, kteří přijeli na mistrovství Evropy ve fotbale v roce 2012. Všichni ti Němci a Angličané se tehdy divili, jak se nám dobře žije. Byli jsme

hrdí na náš stadion. Když se děti vracely z dovolené, říkali že letiště v Doněcku je stejně nejlepší. Viděli svět, takže jsem jim věřila. Teď už z toho nic nezbylo kromě vzpomínek. Snažím se na to moc nemyslet, jinak budeš v doomu, jak říká naše mládež.

Taky se říká, že Ukrajina podepsala dohodu s Trumpem o našich vzácných zemínách. Místní prospěcháři se posmívají, že nás zaprodali, a že Trump bude odrážet útoky jen kvůli našim ložiskům. Mezitím ale voda stále není a topíme se v odpadcích. Kde je ten Trump, nebo kdokoliv jiný, než tihle neschopní hlupáci. Je pravda, že náš hlavní car Kulemzin nedávno vydal rozkaz, obnovit dodávky vody každý den. Pche! Zajímalo by mě, po čem ta voda doputuje, když jsou všechna potrubí zničená, nedaleká přehrada vyschla a ty jejich čínské přehrady se během zimy rozsypaly. Zůstal jenom můj výdejník vody. Postavím si ho na zahradě, ať odhání ptáky. Tahle generace ptáků tohle ještě určitě neviděla. Namaluju na něj ukrajinskou vlajku, ať se bojí.

Kdyby moje slzy měly sílu

fotografie z květnového setkání

Kdyby moje slzy měly sílu

fotografie z květinového setkání

Turistka:
Když plánuji své výlety
dívám se na web
<https://www.cfr.org/global-conflict-tracker>

TOURIST

MED

Kdyby moje slzy měly sílu

fotografie z květnového setkání

Kdyby moje slzy měly sílu

grafie z burinového setkání

Kdyby moje slzy měly sílu

fotografie z květnového setkání

Kdyby moje slzy měly sílu

fotografie ze zářijového setkání

Kdyby moje slzy měly sílu

fotografie ze zářijového setkání

Křídla moje slzy měly sílu

fotografie ze zářijového setkání

Kdyby mohl sloužit každý

fotografie ze zářijového setkání

Kdyby moje slzy měly sílu

fotografie ze zářijového setkání

Kdyby moje slzy měly sílu

fotografie ze zázemí setkání

Kdyby moje slzy měly sílu

fotografie ze zářijového setkání

Kdyby moje slzy měly sílu

fotografie ze zářijového setkání

Kdyby moje slzy měly sílu

fotografie ze zářijového setkání

Kdyby moje slzy měly sílu

fotografie ze zářijového setkání

Kdyby moje slzy měly sílu

fotografie ze zářijového setkání

